

Здравейте,

Изпращам Ви за публикуване новата статия на Спас Ташев, озаглавена "НОВА ИНФОРМАЦИЯ ЗА РОЛЯТА НА ГЕРМАНИЯ ПРИ ДЕПОРТАЦИЯТА НА МАКЕДОНСКИТЕ ЕВРЕИ ПРЕЗ 1943 Г."

В материала се разглежда съдържанието се в архива на Яд вашем в Израел, посочват се пътищата, по които тази информация е постъпила, дадено е засечка с оригиналните източници и в резултат на това е доказана водещата роля на нацистка Германия при тези печални събития в българската история от 1943 г. Към статията е приложен и снимков материал.

ЕЛЕОНОРА МАГДЕЛИНОВА
ЕКСПЕРТ
ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА

НОВА ИНФОРМАЦИЯ ЗА РОЛЯТА НА ГЕРМАНИЯ ПРИ ДЕПОРТАЦИЯТА НА МАКЕДОНСКИТЕ ЕВРЕИ ПРЕЗ 1943 Г.

През последните няколко години в Скопие се лансира поредната антибългарска кампания, този път с обвинения срещу България за организирана от нея депортация в концлагера Треблинка на 7200 македонски евреи през 1943 г. В македонските медии бяха лансирани какви ли не небивалици, а един журналист заяви: *„За еврейската общност от Македония, българският фашистки режим е единствения виновник за депортацията“*.

Тази лъжа бе подета и от македонската редакция на Дойче веле. Появи се материал под заглавие *„Българите депортират македонски евреи“*. В друга статия се казва: *„Македония не забравя своите евреи. Историята за 7148 евреи, които българите депортираха на 11 март 1943 година в лагера на смъртта „Треблинка“, ще бъде в центъра на Мемориалния център на холокоста“*. В кампанията се включи и българската редакция на същата германска държавна медия. Там Еми Барух направи следния коментар: *„Официална България никога не произнесе думи, с които да поиска прошка от потомците на малцината оцелели евреи от Беломорието и Тракия заради това, че депортирането на 11363-ма души, населяващи тези администрирани от българската управа територии, е организирано и извършено от българската армия“*.

Замисълът на Скопие е блестящ – чрез създаването на антибългарски настроения в Р Македония и по света, на фона на официалното българско мълчание, постепенно да се подготви общественото мнение и като крайна цел пред България да бъде предявен финансов иск в размер на 16,5 млн. американски долара. Това е сумата, на която в Скопие сами са оценили еврейското имущество. Нашумелият напоследък филм „Трето полувреме“ е само брънка от тази стратегия.

Какво показва обаче внимателното вглеждане във фактите?

Предполага се, че най-пълна и обобщена информация за депортацията във Вардарска Македония би следвало да се съдържа в архива на Яд вашем в Израел,

известен още като „Мемориал на Холокоста и героизма“. Тук обаче идва голямата изненада. Данните за Вардарска Македония са предоставени основно през 1959 г. от скопския историк Александар Матковски и публикувани в книгата му *„Трагедията на евреите от Македония“* (Скопие 1962, с. 101). Информацията на Матковски е фигурира в изданието *„Проучвания на Яд вашем за еврейската еропейска катастрофа и съпротивата“* на иврит, английски и испански езици. От тук данните впоследствие са качени и на официалният сайт на Яд вашем. Според тях, 7300 евреи от Вардарска Македония и Поморавието са събрани в транзитен лагер, разположен в сградата на тютюневия монопол в Скопие. От там са извозени с 3 влакови композиции на 22, 25 и 29 март 1943 г. за концлагера Треблинка, където са унищожени.

Съгласно данните на Яд вашем, на 21 март в Скопие пристигат за да проконтролират лично организираната от тях депортация комисарят по еврейските въпроси Александър Белев, германският посланик в София Бекерле и хауптштурмфюрерът от СС Теодор Данекер. Яд вашем не споменава за друго германско присъствие при тази първа голяма депортация. Във фотоархива на същата институция, под № 213/42 се съхранява снимка от депортацията в Скопие, без да е посочена допълнителна информация. Същата фотография обаче е налична и в Музея на Холокоста в САЩ. Под нея е пояснено, че на нея е Александър Белев по време на депортацията в Скопие през март 1943 г. На снимката се виждат и двама германски войници, които охраняват Белев. Този факт за пореден път потвърждава извода за германската зависимост на Белев и съответно германското участие и при тази първа депортация. Трябва да се спомене, че това е единствената депортация, за която Яд вашем твърди, че при нея е имало и българско участие, изразяващо се в присъствието на 120 български полицаи. Тази бройка фигурира и в английската, и в испанската версия на сайта.

В същото време Александар Матковски твърди, че българските полицаи са само 20 души и един офицер (с. 86). Разликата от 100 души е фрапираща, но нека да я приемем за грешка на превода. Матковски обаче цитира спомените си Алберт Сарфати, от които е видно, че и първата влакова композиция е охранявана от *„20 германци начело с един офицер“* (с. 89).

За втората депортация на 2402 евреи, състояла се на 25 март, данните на Яд вашем сочат, че *„в Скопие два дни по-рано пристига специална германска военна единица, командвана от сержант Бухнер за да организира и охранява транспортирането“*. В същото време А. Матковски сочи, че частта се състои *„от 35 германски войника“*, командвани от Хандрик (с. 90).

Още по-интересна е информацията за третата депортация на 2404 евреи, осъществена на 29 март 1943 г. Според Яд вашем *„транспортирането също е било организирано и охранявано от германски полицаи“*. А. Матковски цитира обаче германски сведения, които дават достатъчно яснота и отхвърлят версията за българско участие и при депортацията с първия влак на 22 март: *„И за третия транспорт най-точни сведения са оставили германците. По заповед на Данекер от София, първото отделение от 30 германски войници, полицейска стражарска част от Нишка баня, начело с водача на шпиц-полицията Бухнер, тръгнала за Скопие, където пристигнала около 23 часа. На 29 март 1943 г., около 6 часа сутринта в тамошния тютюнев склад започнало товаренето на 2040 евреи в товарни вагони“* (с. 92). Както се вижда, при последните две депортации в

данните на Яд вашем не се споменава за българско участие, а според А. Матковски българско участие няма и при трите влака.

След като със задна дата създадоха нова македонска история, някои среди в Скопие се опитаха да създадат и нова история на Холокоста. На фона на изнесените необорими факти за германското участие обаче, да се прехвърля вината за депортацията на евреите от Македония и Беломорието главно върху България, представлява един опасен опит за оневиняването на Хитлеристка Германия, поставя под съмнение истината за Холокоста и в този смисъл е престъпление срещу човечеството, което може да има опасни последици. А България е крайно време да защити своя национален интерес.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

Deportation of the Jews of Macedonia, March 1943
Yad Vashem Photo Archive 213/42

Снимка 1 - Документ № 213/42 от фотоархива на Яд вашем за депортацията на евреите от Скопие през март 1943 г. В средата с шапката е Александър Белев. Вляво се виждат двама германски войници, които го охраняват.

Снимка 2 - Архивни кадри от германски кинопреглед за депортацията на евреите в Скопие през 1943 г. Германски войници затварят вратата на вагон с натоварени в него евреи.

Снимка 3 - Архивни кадри от германски кинопреглед за депортацията на евреите в Скопие през 1943 г. Германски офицери и войници от СС на гара Скопие преди заминаването на влака за Трешлинка.